

Briuselis, 2019 01 28
COM(2019) 14 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Tarybos reglamento (EB) Nr. 577/98 įgyvendinimo

1. IŽANGA

Tarybos reglamente (EB) Nr. 577/98 dėl darbo jėgos atrankinio tyrimo organizavimo Bendrijoje¹ nustatyti būtinieji suderinto darbo jėgos tyrimų vykdymo Europos Sąjungoje ir jos valstybėse narėse standartai.

Reglamento (EB) Nr. 577/98 7 straipsnyje teigiama:

Ataskaitą apie šio reglamento įgyvendinimą Komisija pateikia Parlamentui ir Tarybai kas treji metai, pradedant 2000 metais. Tokioje ataskaitoje pirmiausia įvertinama statistinių metodų, kuriuos valstybės narės taiko, kad pagerintų rezultatus arba palengvintų tyrimo procedūras, kokybę.

Ši Komisijos ataskaita Parlamentui ir Tarybai yra septintoji, ji apima 2015–2017 m. laikotarpį, o jos struktūra yra tokia:

- **2 skyriuje** apžvelgiamas Europos Sąjungos darbo jėgos tyrimas ir jo vaidmuo remiant Europos Sąjungos politiką.
- **3 skyriuje** aptariama, kaip Reglamentas (EB) Nr. 577/98 įgyvendinamas valstybėse narėse, šalyse kandidatėse ir Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) šalyse.
- **4 skyriuje** daugiausia dėmesio skiriama Europos statistikos sistemoje (ESS)² įgyvendinamoms iniciatyvoms, kuriomis gerinama darbo jėgos tyrimo kokybė.

2. DARBO JĖGOS TYRIMO APŽVALGA

2.1. Bendrasis apibūdinimas

Europos Sąjungos darbo jėgos tyrimas (toliau – ES DJT) yra didelio masto atrankinis asmeninių namų ūkių gyventojų tyrimas. Pagal jį rengiama ketvirtinė ir metinė darbo rinkos statistika, užimtumo ir nedarbo statistika ir darbo jėgai nepriskiriamų asmenų statistika. Be to, vykdant tyrimą pagal *ad hoc* modulius renkama kelerių metų informacija ir duomenys modeliais pagrįstiems mėnesiniams nedarbo ir nedarbo lygio įverčiams rengti.

Atitinkamų valstybių **nacionalinės statistikos institucijos** (NSI) yra atsakingos už nacionalinių klausimynų ir imties parengimą, apklausas ir rezultatų pateikimą Komisijai (Eurostatui), laikantis bendros kodavimo sistemos, nustatytos Komisijos reglamente (EB) Nr. 377/2008³.

¹ OL L 77, 1998 3 14, p. 3.

² Remiantis Reglamente (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos (OL L 87, 2009 3 31, p. 164) 4 straipsniu, ESS yra Europos statistikos institucijos (tai yra Europos Komisijos (Eurostat)), nacionalinių statistikos institucijų ir kitų už Europos statistikos plėtojimą, rengimą ir sklaidą atsakingų valstybių narių nacionalinių institucijų partnerystė.

³ 2008 m. balandžio 25 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 377/2008, įgyvendinantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 577/98 dėl darbo jėgos atrankinio tyrimo organizavimo Bendrijoje nuostatas dėl naudotino kodifikavimo duomenims nuo 2009 m. perduoti, imties dalies naudojimo duomenims apie struktūrinius kintamuosius rinkti ir tiriamųjų ketvirčių apibrėžimo (OL L 114, 2008 4 26, p. 57).

Eurostatas yra atsakingas už Reglamento (EB) Nr. 577/98 įgyvendinimo stebėjimą, pagalbos NSI teikimą, skatinimą taikyti suderintas sąvokas ir metodus ir palyginamos šalių ir Europos darbo rinkos statistikos sklaidą.

2017 m. ES DJT imties dydis buvo apie 1,3 mln. 15–74 m. asmenų (apie 1,2 mln. iš 28 ES šalių). Imtys buvo imamos kiekvieną ketvirtį ir apėmė 34 dalyvaujančias šalis⁴. Todėl ES DJT yra didžiausias namų ūkių tyrimas Europoje.

2.2. Reikalingumas

ES DJT yra didžiausias oficialios ES darbo rinkų statistikos šaltinis. Iš viso jį vykdant surenkama daugiau nei 100 užimtumo statuso, užimtumo charakteristikų, darbo laiko, išsilavinimo ir asmenų mokymo kintamųjų. Kasmet ES DJT papildomas tam tikroms temoms skirtais *ad hoc* moduliais⁵.

ES DJT, pagrįstas tarptautiniais standartais ir apibrėžtimis⁶, yra svarbus ne tik Europos Sąjungai – pagal jo rezultatus Europos darbo rinką galima lyginti su kitų teritorijų ar šalių darbo rinkomis.

Nuo ES DJT duomenų priklauso kelios svarbos ES politikos iniciatyvos. Pavyzdžiui, ES DJT yra vienas pagrindinių duomenų šaltinių, naudojamų valstybių narių užimtumo gairių įgyvendinimo pažangai stebėti pagal: i) Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 148 straipsnį⁷ ir ii) ES ekonomikos augimo strategiją „Europa 2020“. Naudojant tris ES DJT rodiklius (20–64 m. asmenų užimtumo lygis, mokyklos nebaigusių asmenų dalis ir 30–34 m. asmenų, turinčių tretinį išsilavinimą, skaičius) stebimi du iš penkių strategijos „Europa 2020“ pagrindinių tikslų⁸. Pagal strategijos „Europa 2020“ bendrą vertinimo sistemą naudojama ir daug kitų DJT pagrįstų rodiklių.

Keli ES DJT rodikliai taip pat naudojami valstybių narių daromai pažangai pagal dvi Europos socialinių teisių ramsčio dimensijas stebėti. Šios dimensijos yra: „Lygios galimybės ir galimybė dalyvauti darbo rinkoje“ (apima švietimą, įgūdžius ir mokymąsi visą gyvenimą, lyčių lygybę darbo rinkoje ir jaunimą) ir „Dinamiškos darbo rinkos ir tinkamos darbo sąlygos“ (apima darbo jėgos struktūrą ir darbo rinkos dinamiką)⁹.

⁴ Dalyvauja 28 ES valstybės narės, Islandija, Norvegija, Šveicarija, Juodkalnija, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija ir Turkija.

⁵ 2015 m. į ES DJT nebuvo įtrauktas nė vienas *ad hoc* modulis. 2016 m. buvo naudojamas *ad hoc* modulis „Jaunimas darbo rinkoje“. 2017 m. buvo naudojamas *ad hoc* modulis „Savarankiškas darbas“.

⁶ Konkrečiai ES DJT vadovaujasi Tarptautinės darbo organizacijos rengiamose Tarptautinėse darbo statistikos specialistų konferencijose priimtomis rezoliucijomis ir rekomendacijomis; žr. <http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/standards-and-guidelines/resolutions-adopted-by-international-conferences-of-labour-statisticians/lang--en/index.htm> (tik anglų, prancūzų ir ispanų k.).

⁷ Žr. 2014 m. gegužės 6 d. Tarybos sprendimą 2014/322/ES dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių 2014 m. (OL L 165, 2014 6 4, p. 49).

⁸ Pagrindiniai strategijos „Europa 2020“ tikslai – http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Europe_2020_headline_indicators.

⁹ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/european-pillar-of-social-rights/indicators> (tik anglų, prancūzų ir vokiečių k.).

Be to, į ES DJT yra įtraukti keli regionų lygmens darbo rinkos rodikliai (t. y. jaunimo nedarbo lygis ir bendras nedarbo lygis) ir yra naudojami skirstant lėšas, skirtas sanglaudos politikai įgyvendinti.

ES DJT rodikliai naudojami ir Darnaus vystymosi darbotvarkei iki 2030 m.¹⁰ Trys Darnaus vystymosi darbotvarkėje nustatyti tikslai apima šiuos pagal ES DJT parengtus rodiklius: kokybišką švietimą, lyčių lygybę bei deramą darbą ir ekonomikos augimą.

ES DJT pagrįstas mėnesinis nedarbo lygis – svarbus trumpojo laikotarpio ekonomikos rodiklis. Jis yra vienas iš pagrindinių Europos ekonomikos rodiklių¹¹, taip pat naudojamas rengiant slankiuosius metinius nedarbo lygio vidurkius ekonomikos ir finansų rodiklių suvestinei. Šia suvestine atitinkamai naudojamosi siekiant nustatyti makroekonominis ir konkurencingumo netolygumus¹². Atliekant ES DJT taip pat gaunama nacionalinėms sąskaitoms rengti reikalingos informacijos apie užimtumą, darbo laiką ir kitas su darbo rinka nesusijusias sritis, pvz., švietimą.

ES DJT duomenimis ypač daug naudojasi Komisijos generaliniai direktoratai. Jais taip pat plačiai naudojasi Europos agentūros. EUROFOUND visų pirma naudoja duomenis rengdamas Europos darbo jėgai būdingiems ypatumams skirtą apžvalginę ataskaitą.

Galiausiai, ES DJT yra vienas didžiausių statistinių mikroduomenų šaltinių, kuriuo naudojasi Europos tyrėjai. Didelė imtis leidžia tirti konkrečias darbo rinkos grupes. Be to, į ES DJT aprėptį įtraukta labai daug kintamųjų, pvz., demografinių, regioninių ir išsilavinimo.

3. DARBO JĖGOS TYRIMO ĮGYVENDINIMAS

Šis skyrius iš esmės apima 2015–2017 m. laikotarpį, bet siekiant atkreipti dėmesį į keletą patobulinimų, padarytų po ankstesnės ataskaitos paskelbimo, pateikiama ir informacija apie 2014 m. darbo jėgos tyrimą, kai tai būtina.

3.1. Tikslumas

Statistinių duomenų tikslumas reiškia skaičiavimų arba įverčių artumą tikslioms arba tikrosioms vertėms, kurias ketinama statistiškai išmatuoti. Įverčių tikslumui būdingos dvi rūšių paklaidos: imties paklaidos ir ne imties paklaidos. Imties paklaidos atsiranda todėl, kad tiriama tik dalis visų gyventojų. Ne imties paklaidos yra visos kitos paklaidos, nesusijusios su imtimi (pvz., aprėpties, apskaičiavimo, apdorojimo, neatsakymo paklaidos).

Pagrindinis imties paklaidų veiksnys – imties dydis. Kuo didesnė imtis, tuo tikslesni rezultatai. 1 lentelėje nurodyta, kiek 15–74 m. asmenų apklausta kiekvieną ketvirtį kiekvienoje dalyvaujančioje šalyje (absoliučiais dydžiais ir palyginus su visu šios amžiaus

¹⁰ https://ec.europa.eu/europeaid/policies/sustainable-development-goals_en

¹¹ „Principal European Economic Indicators – A statistical guide“ („Pagrindiniai Europos ekonomikos rodikliai. Statistikos vadovas“), Eurostatas, 2009 m., žr. <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistical-books/-/KS-81-08-398> (tik anglų k.).

¹² Makroekonominio disbalanso procedūros (MDP) suvestinė naudojama šalies atsitiktiniam ar nuolatiniam makroekonominiam disbalansui nustatyti. Tai dalis kasmet vykdomos procedūros, kai pirmiausia svarbu parengti įspėjimo mechanizmo ataskaitą (IMA). Žr. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

grupės gyventojų skaičiumi). 2017 m. imties koeficientas¹³ siekė nuo 0,14 proc. (Jungtinė Karalystė) iki 1,46 proc. (Liuksemburgas). Vidutiniškai 2017 m. ketvirčio imties dydis buvo apie 1,3 mln. asmenų, t. y. 0,29 proc. viso 34 dalyvaujančių šalių 15–74 m. gyventojų skaičiaus.

Oficialiuose tyrimuose (ES DJT yra vienas jų) taikomos tikimybinės imtys. Jas taikant galima kiekybiškai išreikšti imties paklaidas pasikliaujamaisiais intervalais. 2 lentelėje nurodomi įverčiai ir 95 proc. pasikliaujamieji intervalai, pasiekti septynių pagrindinių suvestinių ES 28 su užimtumu ir nedarbu susijusių rodiklių atžvilgiu.

Šie intervalai atitinka Tarybos reglamente (EB) Nr. 577/98 nustatytus tikslumo reikalavimus.

Eurostatas ir vykdant tyrimą dalyvaujančios šalys nuolat stebi atitinkamus ne imties paklaidų šaltinius, pvz., dėl neatsakymo atsirandančias paklaidas. Dalyvaujančios šalys Eurostatui kasmet praneša apie pagrindines paklaidų priežastis ir jų skaičiaus mažinimo metodus, taikomus šalies mastu. Tokio stebėjimo santrauka skelbiama metinėje ES DJT kokybės ataskaitoje¹⁴.

2017 m. dalyvauti vykdant ES DJT privalėjo 14 šalių (Belgija, Vokietija, Graikija, Ispanija, Prancūzija, Italija, Kipras, Liuksemburgas, Malta, Austrija, Portugalija, Slovakija, Norvegija ir Turkija), o kitos 20 šalių dalyvavo savanoriškai. Savanoriškai tyrimą vykdančiose šalyse imties vienetų neatsakymo lygis paprastai yra didesnis, palyginti su šalimis, kuriose tyrimas vykdomas privalomai¹⁵.

¹³ Imties koeficientas yra imties dydžio (imties vienetų skaičiaus imtyje) ir tiriamos gyventojų grupės dydžio (viso imties vienetų skaičiaus tikslinėje gyventojų grupėje) santykis.

¹⁴ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/publications/quality-reporting> (tik anglų k.).

¹⁵ Imties vieneto neatsakymo atvejis nustatomas tada, kai nesurenkama duomenų apie gyventojų vienetą, kurio duomenis nurodyta surinkti. Imties vieneto neatsakymo lygis yra vienetų, apie kuriuos nebuvo surinkta jokių duomenų, skaičiaus ir viso vienetų, kurių duomenis nurodyta surinkti, skaičiaus santykis.

1 lentelė. Europos darbo jėgos tyrimo 2017 m. ir 2014 m. galutinis imties dydis ir procentinė 15–74 m. gyventojų skaičiaus dalis (ketvirčių vidurkiai)

Šalis	Ketvirčio imties dydis (tūkst.) 2017 m.	Imties koeficientas, 15–74 m. (%) 2017 m.	Imties koeficientas, 15–74 m. (%) 2014 m.	Šalis	Ketvirčio imties dydis (tūkst.) 2017 m.	Imties koeficientas, 15–74 m. (%) 2017 m.	Imties koeficientas, 15–74 m. (%) 2014 m.
ES 28	1 162	0,31	0,32	MT	5	1,44	1,54
BE	29	0,35	0,23	NL	75	0,59	0,69
BG	25	0,45	0,45	AT	34	0,52	0,54
CZ	41	0,50	0,53	PL	58	0,21	0,26
DK	21	0,49	0,59	PT	30	0,39	0,38
DE	142	0,23	0,20	RO	47	0,31	0,28
EE	5	0,56	0,49	SI	13	0,79	0,76
IE	27	0,77	1,12	SK	18	0,41	0,47
EL	45	0,56	0,55	FI	29	0,71	0,77
ES	119	0,34	0,36	SE	51	0,68	0,84
FR	94	0,20	0,19	UK	67	0,14	0,16
HR	6	0,20	0,21	IS	3	1,08	1,36
IT	105	0,23	0,24	NO	20	0,51	0,50
CY	8	1,22	1,27	CH	28	0,43	0,50
LV	8	0,53	0,56	ME	5	1,09	-
LT	12	0,57	0,75	MK	11	0,65	0,53
LU	7	1,46	0,65	TR	89	0,16	0,17
HU	43	0,58	0,32	IŠ VISO	1 318	0,29	0,31

2 lentelė. ES 28 pagrindinių su užimtumu ir nedarbu susijusių DJT rodiklių 95 proc. pasikliaujamasis intervalas (2017 m.)

Dirbančių asmenų skaičius (x 1 000)	Užimtumo lygis kaip procentinė gyventojų dalis (%)	Nedirbančių asmenų skaičius (x 1 000)	Nedarbo lygis kaip procentinė darbo jėgos dalis (%)	Jaunimo nedarbo lygis kaip procentinė darbo jėgos dalis (%)
217 740 ± 311	72,1 ± 0,1	18 781 ± 145	7,9 ± 0,1	16,8 ± 0,3

3 lentelė. Dalyvavimo ES DJT ir neatsakymo lygis pagal šalis 2017 m. ir 2014 m.

Šalis	Dalyvavimas 2017 m.	Imties vieneto neatsakymo lygis (%) 2017 m.	Imties vieneto neatsakymo lygis (%) 2014 m.	Šalis	Dalyvavimas 2017 m.	Imties vieneto neatsakymo lygis (%) 2017 m.	Imties vieneto neatsakymo lygis (%) 2014 m.
BE	Privalomas	17,4	27,8	MT	Privalomas	24,8	23,7
BG	Savanoriškas	19,7	23,7	NL	Savanoriškas	48,4	42,7
CZ	Savanoriškas	21,2	20,6	AT	Privalomas	3,4	5,7
DK	Savanoriškas	45,0	46,2	PL	Savanoriškas	38,7	31,5
DE	Privalomas	3,8	2,3	PT	Privalomas	16,1	14,8
EE	Savanoriškas	33,2	31,3	RO	Savanoriškas	12,7	9,5
IE	Savanoriškas	32,2	23,9	SI	Savanoriškas	20,1	21,3
EL	Privalomas	25,4	24,6	SK	Privalomas	18,0	11,0
ES	Privalomas	13,1	15,2	FI	Savanoriškas	32,7	28,0
FR	Privalomas	20,4	20,9	SE	Savanoriškas	43,4	35,7
HR	Savanoriškas	44,5	31,3	UK	Savanoriškas	50,7	39,8
IT	Privalomas	14,9	11,8	IS	Savanoriškas	31,5	21,0
CY	Privalomas	3,8	4,2	NO	Privalomas	15,8	19,9
LV	Savanoriškas	35,4	35,7	CH	Savanoriškas	19,7	18,8
LT	Savanoriškas	22,3	19,6	ME	Savanoriškas	16,7	–
LU	Privalomas	41,7	84,6	MK	Savanoriškas	11,9	24,6
HU	Savanoriškas	21,5	17,2	TR	Privalomas	4,3	9,3

3.2. Savalaikiškumas ir punktualumas

Statistikos savalaikiškumas apibrėžiamas kaip laikotarpis nuo momento, kai duomenys tampa prieinami, iki įvykio ar reiškinio, kurį jie apibūdina. ES DJT atveju šis laikotarpis priklauso: i) nuo to, kiek laiko valstybėms narėms reikia tyrimui atlikti, gautiems duomenims apdoroti ir rezultatams Eurostatui pateikti, ir ii) nuo to, kiek laiko Eurostatui reikia rezultatams apdoroti, patikrinti ir paskelbti.

Tarybos reglamente (EB) Nr. 577/98 nurodyta, kad valstybės narės turi pateikti duomenis Eurostatui per 12 savaičių po ataskaitinio ketvirčio pabaigos. Gavęs šalių duomenų rinkinius Eurostatas juos iš karto patikrina. 4 lentelėje parodytas laikotarpis nuo ataskaitinio ketvirčio pabaigos iki to momento, kai 2014–2017 m. duomenys tapo prieinami Eurostatu naudotojams. ES DJT duomenų savalaikiškumas 28 ES šalyse pastaraisiais metais šiek tiek pagerėjo. 2017 m. vidutinis kalendorinių dienų skaičius, kurio reikėjo 28 ES šalių duomenims paskleisti, buvo 75, palyginti su 77 kalendorinėmis dienomis 2014 m. Eurostatas planuoja toliau gerinti ES DJT rezultatų sklaidos savalaikiškumą; tuo tikslu ateityje bus sutrumpintas duomenų pateikimo Eurostatui terminas.

ES DJT duomenų savalaikiškumas taip pat svarbus apskaičiuojant mėnesinį nedarbo lygį. Eurostatu apdoroti šalių duomenys iš karto panaudojami kito mėnesio nedarbo lygiui apskaičiuoti. Informacija apie mėnesinį nedarbo lygį išplatinama praėjus apytiksliai 30 dienų po ataskaitinio mėnesio pabaigos.

4 lentelė. DJT duomenų prieinamumas naudotojams. Savalaikiškumas (2014–2017 m.)

Kalendorinių dienų, praėjusių nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos iki Eurostatu vykdomos šalių duomenų sklaidos (svetainėje), skaičius	Šalių skaičius							
	2014 m.		2015 m.		2016 m.		2017 m.	
	Viso	ES 28	Viso	ES 28	Viso	ES 28	Viso	ES 28
< 31	0	0	0	0	0	0	0	0
31–60	2	2	2	2	5	3	6	5
61–90	27	24	29	24	27	24	25	22
91 ir daugiau	4	2	2	2	1	1	2	1
Iš viso	33	28	33	28	33	28	33	28
Vidutinis kalendorinių dienų skaičius	77	77	80	80	73	74	77	75

Statistikos punktualumas apibrėžiamas kaip laiko skirtumas tarp nurodytos paskelbimo datos ir faktinės paskelbimo datos. Eurostatas skelbia planuojamas pagrindinių ES DJT rodiklių ketvirtines ir metines paskelbimo datas. 2015–2017 m. visų šių paskelbtų terminų laikytasi.

3.3. Prieinamumas ir aiškumas

Eurostatas skleidžia ES DJT statistiką keliais būdais. Pagrindinė sklaidos priemonė – Eurostatu interneto duomenų bazė, kurioje yra daugiau nei 400 išsamių ES DJT duomenų (ketvirtinių, metinių, namų ūkių ir *ad hoc* modulių) lentelių. Specialiose svetainės skiltyse taip pat skelbiami 2.2 punkte aprašyti politikos rodikliai¹⁶; šiose skiltyse skelbiamose lentelėse pateikiami tik svarbiausi ES DJT rezultatai. Naudotojams pateikus prašymą Eurostatas parengia kitus ES DJT kintamųjų derinius specialiose lentelėse.

¹⁶ „Europa 2020“ pavyzdys: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy/headline-indicators-scoreboard> (tik anglų, prancūzų ir vokiečių k.).

ES DJT mikroduomenys taip pat labai svarbūs mokslo reikmėms. Juos gauti pageidauja vis daugiau Europos ir kitų šalių universitetų, mokslinių tyrimų institutų ir nacionalinių statistikos institucijų tyrėjų. Nuo 2011 m. Eurostatas mikroduomenis teikia nemokamai. Prieiga suteikiama remiantis Komisijos reglamente (EB) Nr. 557/2013¹⁷ nustatytomis sąlygomis, kuriomis siekiama užtikrinti tyrimo respondentų asmens duomenų apsaugą¹⁸. Iš atskirų įrašų sudarytuose duomenų rinkiniuose nėra tiesioginių identifikavimo duomenų, pavyzdžiui, vardų, pavardžių, adresų ar identifikacinių numerių. Be to, taikomos anoniminimo taisyklės.

Su išsamiais dokumentais (metaduomenimis) naudotojai gali susipažinti naudodamiesi įvairiomis sklaidos priemonėmis. Bendroji informacija pateikiama visuomenei ES DJT skirtoje Eurostato svetainės dalyje. Su išsamesne informacija galima susipažinti svetainės skiltyje „Paaiškinta statistika“ (angl. *Statistics Explained*)¹⁹. Ši informacija nuolat atnaujinama. Speciali informacija apie statistikos turinį ir kokybę skelbiama dviejuose metiniuose leidiniuose: metodiniame leidinyje, kuriame aprašomi šalių tyrimų ypatumai, ir metinėje kokybės ataskaitoje, kurioje apibendrinami ES DJT rezultatai²⁰. Be to, prie Eurostato interneto duomenų bazėje skelbiamos ES DJT statistikos pridedami konkretūs metaduomenys. Nuo 2014 m. kiekvienos dalyvaujančios šalies kokybės ataskaitų informacija taip pat skelbiama internete.

Šalys nuolat tobulina savo DJT vykdymo metodiką ar procesus. Jei dėl šių veiksmų atsiranda ES DJT duomenų pertraukos, susijusios NSI apie tai praneša Eurostatui. Informacija apie dideles pertraukas skelbiama Eurostato leidiniuose²¹. Eurostatas taip pat skelbia specialų duomenų rinkinį „Pagrindiniai DJT rodikliai“, kuriame ankstesnio laikotarpio eilutės koreguojamos pagal pertraukas, o trūkstami duomenys užpildomi.

3.4. Palyginamumas

ES DJT grindžiamas labai suderintomis sąvokomis, apibrėžtimis, klasifikatoriais ir metodais. Reglamente (EB) Nr. 377/2008 nustatyta bendra kodavimo sistema, užtikrinanti, kad visos dalyvaujančios šalys taikytų vienodas kintamųjų apibrėžtis. Taikomi bendri klasifikatoriai (pvz., Europos statistinis ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (NACE) ir Tarptautinis standartinis profesijų klasifikatorius (ISCO)), o, jei šie klasifikatoriai persvarstomi, Eurostatas užtikrina, kad visos dalyvaujančios šalys pakeitimus atliktų suderintai. Be to, Eurostatas skelbia paaiškinimus, kuriuose pateikiami išsamūs nurodymai nacionalinėms statistikos institucijoms, kaip koduoti ir naudoti statistiką. Paaiškinimuose taip pat pateikiami kiekvieną nurodymą pagrindžiantys Eurostato argumentai. Metodinius klausimus aptaria

¹⁷ OL L 164, 2013 6 18.

¹⁸ Žr. 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

¹⁹ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/overview> (tik anglų, prancūzų ir vokiečių k.).

²⁰ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_labour_force_survey (tik anglų k.).

²¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/publications/quality-reporting> (tik anglų k.).

Su dokumentais apie ES DJT eilučių pertraukas galima susipažinti (tik anglų k.):
http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_labour_force_survey (1 skyrius).

speciali darbo grupė (Darbo rinkos statistikos darbo grupė). Ši grupė skatina visas dalyvaujančias šalis keistis patirtimi ir įprasta praktika.

Siekiant užtikrinti, kad visose dalyvaujančiose šalyse nedarbas būtų vertinamas suderintai, Komisijos reglamente (EB) Nr. 1897/2000²² pateikiama taikytina nedarbo apibrėžtis. Jame taip pat nustatomi tyrimo klausimų dėl užimtumo statuso formulavimo principai. Nedarbo apibrėžtis atitinka Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) standartus, priimtus 13-oje ir 14-oje Tarptautinėse darbo statistikos specialistų konferencijose²³. Taip užtikrinama, kad ES DJT statistiniai duomenys būtų palyginami su kitų šalių, visų pirma EBPO narių, duomenimis.

3.5. Suderinamumas

ES DJT pagrįstų demografinių įverčių ir demografinės statistikos suderinamumas – svarbus bendrosios kokybės aspektas. Kadangi ES DJT yra atrankinis tyrimas, jo rezultatai apskaičiuojami pagal gyventojų dalies atsakymus. Gauti rezultatai lyginami su visų gyventojų duomenimis. Visų gyventojų duomenys grindžiami geriausiais tuo metu turimais įverčiais (suskirstytais pagal lytį ir amžių, siekiant užtikrinti kuo tikslesnę procedūrą). Apskritai šis lyginimas užtikrina, kad ES DJT ir demografinė statistika neprieštarautų viena kitai. Vis dėlto išimtiniais atvejais skirtumų gali atsirasti. Pavyzdžiui, kas 10 metų skelbiami naujų gyventojų surašymų rezultatai. Jei naujo surašymo rodikliai skiriasi nuo ankstesnių demografinių įverčių, ankstesnio laikotarpio eilutes gali prireikti tikslinti. Tokiu atveju demografinės statistikos ir ES DJT duomenų tikslinimo strategijos trukmė ir laikas gali skirtis, priklausomai nuo to, ar trūksta išsamios dešimties metų (tarp surašymų) informacijos apie gyventojus.

Dauguma ES DJT dalyvaujančių šalių gyventojų surašymą atliko 2011 m. Atsižvelgiant į naujo surašymo rezultatus dažnai rengiami nauji DJT koeficientai, imčių sąrašai ir (arba) imties modeliai. Visos šalių, kuriose gyventojų surašymai vyko 2011 m., NSI patikrino ir, jei reikia, peržiūrėjo DJT koeficientus siekdamos užtikrinti, kad jie atitiktų naujus demografinius įverčius, ir koregavo ankstesnių laikotarpių (bent jau iki 2010 m.) eilučių koeficientus.

Kalbant apie nedarbo įverčių suderinamumą, daugelis šalių taip pat skelbia asmenų, užregistruotų valstybinėse įdarbinimo įstaigose ir ieškančių darbo, skaičiaus statistiką. DJT nedarbo rodikliai ir registruotų darbo ieškančių bedarbių skaičius skiriasi, nes skiriasi renkamų duomenų pobūdis. ES DJT pagrįstas suderinta metodika, kuria tiriama namų ūkių su užimtumu susijusi veikla ir galimybės dirbti, o valstybinių įdarbinimo įstaigų administracinius registrus sudaro išsamūs įregistruotų ir teisę į bedarbio pašalpą turinčių asmenų sąrašai. Kadangi įregistravimo kriterijai priklauso nuo nacionalinės socialinės politikos, skirtingų šalių ar laikotarpių registruotų darbo ieškančių asmenų statistiniai duomenys nėra palyginami.

²² 2000 m. rugsėjo 7 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1897/2000, įgyvendinantis Tarybos reglamentą (EB) Nr. 577/98 dėl darbo jėgos atrankinio tyrimo organizavimo Bendrijoje, apibrėžiant nedarbo sąvoką (OL L 228, 2000 9 8, p. 18).

²³ <http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/standards-and-guidelines/resolutions-adopted-by-international-conferences-of-labour-statisticians/lang--en/index.htm>
Naujų užimtumo ir nedarbo TDO apibrėžčių, priimtų 19-toje Tarptautinėje darbo statistikos specialistų konferencijoje, taikymas aprašytas 4 skyriuje (tik anglų, prancūzų ir ispanų k.).

Dar viena sritis, kuriai svarbus statistinių duomenų suderinamumas, yra užimtumo įverčių pagal DJT ir pagal nacionalines sąskaitas palyginimas, nes šie įverčiai nebūtinai sutampa. Tai priklauso tiek nuo skirtingų metodikų (demografinės sąvokos ir jų aprėptis nėra vienodos), tiek nuo skirtingų duomenų rengimo procesų. Nacionalinės sąskaitos rengiamos lyginant ir derinant visus susijusius tam tikros šalies duomenų šaltinius ir iš kiekvieno šaltinio pasirenkant tinkamiausius duomenis, kad rezultatai būtų visa apimantys. Be to, nacionalinėse sąskaitose siekiama derinti užimtumo ir gamybos matus (bendrąjį vidaus produktą, BVP). DJT yra tik vienas iš šiame procese naudojamų duomenų šaltinių. Kiti šiame procese naudojami duomenų šaltiniai yra įmonių tyrimai, užimtumo ar socialinės apsaugos registrai. DJT ir nacionalinių sąskaitų suderinamumo klausimus svarstė Darbo rinkos statistikos darbo grupė. Eurostatas vertina šių dviejų įverčių skirtumus, o kelios NSI nagrinėjo jų priežastis ir mastą. Kai kuriais atvejais NSI paskelbė šių dviejų duomenų rinkinių derinimo lenteles.

DJT ir nacionalinių sąskaitų palyginimas rodo, kad DJT tinkamesnis dalyvavimui darbo rinkoje (nedarbo ir aktyvumo lygiui) vertinti arba konkrečių socialinių ir ekonominių gyventojų grupių (pvz., skirstant pagal amžių, lytį ar išsilavinimą) padėčiai nagrinėti. Nacionalinių sąskaitų duomenys labiau tinka užimtumo įverčiams ir bendriems gamybos ir pajamų matams makrolygmeniu palyginti.

4. DARBO JĖGOS TYRIMO TOLESNIO TOBULINIMO INICIATYVOS

4.1. DJT vaidmuo modernizuotoje socialinės statistikos sistemoje

Remdamasi Komisijos komunikatu „ES statistikos rengimo metodas: ateinančio dešimtmečio vizija“²⁴, Komisija 2016 m. rugpjūčio 26 d. priėmė Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma bendra Europos statistikos, susijusios su asmenimis ir namų ūkiais ir pagrįstos iš imčių surinktais individualaus lygmens duomenimis, sistema, pasiūlymą (integruotos Europos socialinės statistikos (angl. IESS) pagrindų reglamentą)²⁵.

Šios iniciatyvos tikslas – modernizuoti Europos socialinę statistiką. Iš tiesų siūlomas pagrindų reglamentas sudarys geresnes galimybes palyginti Europos socialinę statistiką ir užtikrinti didesnę suderinamumą apjungiant septynis šiuo metu ES atliekamus namų ūkių tyrimus ir suderinant apibrėžtis, sąvokas ir kintamuosius, kurie bendri dviem ar daugiau tyrimų. Tai palengvins bendros socialinio reiškinio analizės atlikimą. Tikimasi, kad pagal siūlomą pagrindų reglamentą pirmi duomenys bus surinkti 2021 m.

ES DJT yra vienas iš namų ūkių tyrimų, kuriam taikomas IESS pagrindų reglamentas; jis modernizuojamas siekiant atitikti pagrindų reglamento nuostatas. Šio proceso metu ES DJT bus suderintas su 2013 m. spalio mėnesį 19-tos Tarptautinės darbo statistikos specialistų konferencijos (TDSSK) priimta rezoliucija, kuria nustatoma siauresnė užimtumo apimtis ir tikslesni vaiko priežiūros atostogų ir sezoninio darbo kriterijai. Modernizavimas taip pat užtikrins, kad DJT būtų naudingesnis: i) migracijos analizei ir ii) informacijos apie darbo laiką ir mėnesio darbo užmokestį iš pagrindinės darbovietės palyginimui atlikti. Be to, ES DJT modernizavimas leis labiau aprėpti: i) užimtumą (ekonomiškai priklausomas

²⁴ COM(2009) 404, 2009 m. rugpjūčio 10 d.

²⁵ COM(2016) 551.

savarankiškas darbas), ii) bendrą informaciją apie sveikatą (neįgalių asmenų padėčiai darbo rinkoje su visos tikslinės gyventojų grupės padėtimi darbo rinkoje palyginti) ir iii) dalyvavimą švietimo ir mokymo procesuose (ne trumpesniuose nei 12 mėnesių).

Be to, patikslinus ES DJT, pagerės Eurostatui perduodamų duomenų savalaikiškumas, bus peržiūrėti tikslumo reikalavimai ir atlikta kitų metodinių patobulinimų.

4.2. ES DJT taikymas kitoms šalims kandidatėms

Šiuo metu 34 šalys (28 ES valstybės narės, trys šalys kandidatės ir trys ELPA šalys) dalyvauja vykdamas ES DJT. Tai reiškia, kad jos perduoda duomenis Eurostatui pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 577/98, o Eurostatas jų duomenis nuolat platina. Minėtos jau įtrauktos šalys kandidatės yra Juodkalnija, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija ir Turkija. Eurostatas glaudžiai bendradarbiauja su kitų šalių kandidačių statistikos tarnybomis norėdamas padėti joms pasiekti pažangos laikantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 577/98 reikalavimų, susijusių su tyrimo turiniu ir kokybe. Serbija ir Albanija jau pradėjo siųsti DJT duomenis Eurostatui. Kai šių šalių nacionaliniai tyrimai atitiks Europos reglamentų reikalavimus, Eurostatas ims platinti ir jų duomenis.

4.3. Naujų statistikos produktų kūrimas

Darbo rinkos dinamiką atspindinti statistika

Atskirų asmenų užimtumo statuso pokyčiai – labai įdomi sritis, nes pagal juos galima daugiau sužinoti apie bendrą darbo rinkos būklę, taip pat jos lankstumą ar konservatyvumą. Pagal minėtus pokyčius galima sužinoti ir apie konkrečių grupių padėtį. Pavyzdžiui, darbo rinkos dinamikos duomenys leidžia nagrinėti, kiek asmenų ir kokio tipo asmenys prarado ar surado darbą per tam tikrą laikotarpį. Pagal šį rodiklį atitinkamai galima nustatyti, kurioms grupėms geriau sekasi ieškoti darbo arba kurių grupių asmenims kyla didesnis pavojus tapti ar likti bedarbiais.

Ketvirtinės darbo rinkos analizės, rodančios užimtumo, nedarbo ir ekonominio neveiklumo statusų kaitą, pirmą kartą buvo paskelbtos 2015 m. Papildomi rezultatai, rodantys tokios kaitos pasiskirstymą pagal lytį, amžių, nedarbo trukmę ar profesinės veiklos keitimą, skelbiami nuo 2017 m. kaip eksperimentinė statistika.

Eurostatas ir nacionalinės statistikos institucijos šiuo metu rengia metodiką metiniams darbo rinkos pokyčiams apskaičiuoti, kuri leistų išspręsti didelio imties mažėjimo masto (mažėjantys imčių dydžiai apklausos etapuose) ir ilgainiui vykstančių visuomenės pokyčių keliamas problemas.

Pagrindinių ES DJT rodiklių išplėtimas ir parengimas atsižvelgiant į būsimą teisinę sistemą

Pagrindiniai DJT rodikliai yra svarbiausių ES DJT rezultatų rinkinys, skelbiamas Eurostatu interneto duomenų bazėje. Jų tikslas – pateikti naudotojams darbo rinką apibūdinančių svarbiausių rodiklių (pvz., užimtumas, nedarbas ir aktyvumo lygis) pagal sezonus koreguotas laiko eilutes. Šie labai svarbūs rodikliai ilgainiui buvo pagerinti ir išplėsti tiek, kad apimtų

tokias grupes, kaip, pavyzdžiui, NEET jaunimo grupė (nedirbančio, nesimokančio ar mokymuose nedalyvaujančio jaunimo grupė).

Eurostatas ir Darbo rinkos statistikos darbo grupė parengė strategiją, kuri padėtų spręsti dėl laiko eilučių pertraukų, atsiradusių įsigaliojus naujam pagrindų reglamentui, kilusias problemas. Ši strategija užtikrins, kad būtų skalbiamos pagrindinių rodiklių laiko eilutės be pertraukų. Todėl būtina dauginti duomenis, nes tada Eurostatas galėtų gauti praėjusio laikotarpio laiko eilutes, suderintas su nauju DJT, tuo pat metu, kai būtų platinami nacionaliniai duomenys. Kadangi i) principai, kuriuos šalys taiko norėdamos gauti informacijos apie laiko eilučių pertraukas, labai skiriasi ir ii) rodiklių, kurie turi būti parengti remiantis palyginti menka informacija, skaičius yra labai didelis, Eurostatas jau pradėjo darbą visuose šio projekto įgyvendinimo etapuose.

Papildoma informacija apie ES DJT rezultatų tikslumą

Vykdam tokius tyrimus kaip ES DJT gaunami tiksliniams gyventojams taikomų rodiklių įverčiai, pagrįsti atsitiktine tvarka atrinkta tų gyventojų imtimi. Kadangi atrenkamas tik tikslinis gyventojų pogrupis, kartu su įverčiu svarbu pateikti ir informaciją apie įverčio tikslumą (žr. 3.1 punktą). Šie kokybės rodikliai yra pateikiami kaip standartinės paklaidos arba pasikliaujamieji intervalai.

Eurostatas ir valstybės narės parengė 23-ųjų politikai labai svarbių rodiklių rinkinio metinių gryųjų pokyčių dispersiją (kaip nurodyta 2.2 punkte). Jei šie ES DJT rodikliai platinami ir analizuojami su politika susijusiais tikslais, naudotojams atsiranda galimybė papildyti informaciją apie per dvejus metus iš eilės įvykusius rodiklių pokyčius informacija apie tų rodiklių pokyčių statistinę svarbą.

5. IŠVADA

Komisija stebi, kaip valstybės narės laikosi Reglamento (EB) Nr. 577/98. Komisija mano, kad ES DJT vykdomas pakankamai gerai, nes valstybės narės visiškai arba beveik visiškai laikosi šio Europos teisės akto. Dėl neišspręstų klausimų diskutuojama su valstybėmis narėmis ir prireikus kartu parengiami veiksmų planai. Bendroji ES DJT kokybė yra gera.

Europos statistikos sistema veikia siekdama nuolat tobulinti ES DJT procesus ir metodus. Tokios pastangos dėtos net susiklosčius sudėtingoms aplinkybėms, sumažėjus išteklių ir labai sumažinus biudžetą. ES DJT yra nuolat tobulinamas tiek modernizuojant socialinę statistiką, tiek įgyvendinant individualius ES DJT projektus, kuriais siekiama prisitaikyti prie naudotojų poreikių pokyčių ir naujų iššūkių (pvz., griežtesnių savalaikiškumo reikalavimų, metinių padėties darbo rinkoje pokyčių įverčių). Ši veikla artimiausiais metais bus tęsiama.